

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ ТЕКСТУ

Аніканова Л. О., студентка
Єнікєєва С. М., д. філол. н., проф.
Запорізький національний університет

КОНВЕРГЕНЦІЯ СТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ ЯК ЗАСІБ АКТУАЛІЗАЦІЇ КАТЕГОРІЇ КОМІЧНОГО У РОМАНІ ДЖЕЙН ОСТІН «ГОРДІСТЬ ТА УПЕРЕДЖЕННЯ»

Базовим критерієм визначення категорії комічного є невідповідність між вдавано значущою формою та недосконалим змістом певних явищ дійсності, зокрема, розбіжністю між нормою та відхиленнями від неї, серйозними намірами та незграбними діями, що й стає причиною сміху. Категорія комічного об'єктивується у художньому тексті за допомогою стилістичних прийомів.

Стилістичні прийоми – це свідомі цілеспрямовані комбінації мовних засобів, за допомогою яких досягається певний стилістичний ефект [3, с. 42]. Здійснюючи стилістичний аналіз художнього тексту, можна виявити випадки одночасного використання різних стилістичних прийомів для реалізації конкретних лінгвопрагматичних цілей, актуалізації певного смислового навантаження. У такому випадку доцільним є використання терміну «конвергенція» – поєднання різних стилістичних прийомів та засобів виразності для досягнення стилістичного ефекту [1, с. 98]. Для здійснення всебічного стилістичного аналізу тексту художнього твору необхідно, виділивши основні стилістичні прийоми, простежити їхню взаємодію у творенні певного стилістичного ефекту. Слід зауважити, що між категорією комічного та мовними засобами її актуалізації у художньому творі існує взаємовплив.

У соціально-психологічному романі Джейн Остін «Гордість та упередження» яскраво виражена категорія комічного, тому аналіз стилістичних прийомів створення комічного ефекту на матеріалі саме цього твору є цілком виправданим. Конвергенція лексичного (іронії) та синтаксичного (риторичних питань) прийомів актуалізації категорії комічного представлена у цьому творі в одному з діалогів містера та місіс Беннет: *«Oh! Single, my dear, to be sure! A single man of large fortune; four or five thousands a year. What a fine thing for our girls!» - «How so? How can it affect them?» – «My dear Mr. Bennet, replied his wife, how can you be so tiresome! You must know that I am thinking of his marrying one of them».* – *«Is that his design in settling here?»* [2, с. 5]

У наведеному прикладі риторичні питання містера Беннета відзначаються іронічною конотацією. У першому випадку комічний ефект посилюється повтором експресивного мовного засобу –

питального прислівника «*how*». Містер Беннет своїми питаннями висловлює вдаване непорозуміння.

В аналізованому творі часто спостерігається конвергенція лексичних і синтаксичних стилістичних прийомів, як, наприклад, у діалозі містера Дарсі та Кароліни Бінглі: «*Miss Elizabeth Bennet!*» – *repeated miss Bingley. «I am all astonishment. How long has she been such a favorite? – and pray, when am I to wish you joy?»* – «*That is exactly the question which I expected you to ask. A lady's imagination is very rapid: it jumps from admiration to love, from love to matrimony in a moment. I knew you would be wishing me joy.*» – «*Nay, if you are serious about it, I shall consider the matter is absolutely settled. You will be having a charming mother-in-law, indeed; and, of course, she will always be at Pemberley with you*» [2, с. 57].

У розмові між персонажами комічний ефект створюється за допомогою конвергенції такого синтаксичного стилістичного прийому як паралельні конструкції та лексичного стилістичного прийому іронії.

Отже, результати проведеного аналізу свідчать про те, що у більшості випадків комічний ефект у романі Джейн Остін «Гордість та упередження» досягається в результаті конвергенції стилістичних прийомів. Система мовних засобів актуалізації категорії комічного у проаналізованому художньому творі має комплексний, комбінаторний характер.

Література

1. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка (Стилистика декодирования). Л. : Просвещение, 1973. 304 с.
2. Austen J. *Pride and Prejudice*. К. : KM-BOOKS, 2015. 415 p.
3. Galperin I. R. *Stylistics*. М. : Higher School, 1977. 332 p.